

VERGi HUKUKU

MÜCBİR SEBEP VE SÜRELERİN UZATILMASI

Deprem gibi doğal afetler, vergi hukukumuzda bir mücbir sebep hali kabul edilir. Doğal afetler yaşandığında genellikle Hazine ve Maliye Bakanlığı afet durumuna ilişkin özel düzenlemeler yapar. Bu düzenlemelerin takip edilmesi önerilir.

Beyan ve Ödeme Erteleme:

Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilen mücbir sebep süresi boyunca vergi beyannamelerinin verilme ve tahakkuk eden vergilerin ödeme süreleri uzatılır.

Yapılandırma:

Mevcut yapılandırma kanunları kapsamındaki taksit ödemelerinin de bu dönemde ertelenmesi beklenebilir.

VERGİ VE CEZALARIN SİLİNMESİ

Belirli şartların varlığı halinde, ödenmemiş vergi borçları ve cezalar tamamen veya kısmen silinebilir:

Varlık Kaybı:

Varlıklarının en az 1/3'ünü kaybeden mükelleflerin gelir ve kurumlar vergisi borçları ile cezaları, zarar derecesiyle orantılı olarak silinebilir.

Zirai Ürün Kaybı:

Tarımsal ürünlerinin en az 1/3'ünü kaybeden çiftçilerin, o yıla ait arazi vergisi borçları ve cezaları silinir.

Başvuru Şartı:

Bu işlemler için Hazine ve Maliye Bakanlığına yazılı başvuru yapılması ve zarar derecesinin mahalli idare heyetlerince tespit edilmesi gerekir.

ZARAR GÖREN MALLARIN DEĞERLENMESİ

Deprem nedeniyle değeri azalan veya yok olan hammadde, yarı mamul ve ticari malların değer tespiti için özel düzenlemeler uygulanır:

Emsal Bedel Tespiti

Deprem yüzünden değeri düşen malların maliyetleri, Takdir Komisyonu tarafından belirlenecek "emsal bedel" üzerinden hesaplanır.

Fevkalade Amortisman

Depremde hasar gören araç, bina, makine veya mobilya gibi varlıklar için vergi dairesine başvurularak "fevkalade amortisman oranı" belirlenmesi istenebilir. Bu oran üzerinden hesaplanan tutar, vergi matrahından "gider" olarak düşülebilir.

TİCARİ DEFTERLERİN KAYBOLMASI (ZAYİ BELGESİ)

İşyeri yıkılan veya arşivi zarar gören mükellefler, ileride ceza almamak için şu adımları izlemelidir:

1. Mahkemeye Başvuru: Ticari defter ve kayıtları kaybolanlar, durumun öğrenilmesinden itibaren (deprem sonrası özel düzenlemelerle uzatılan süreler içinde) Ticaret Mahkemesine başvurarak "Zayi Belgesi" almalıdırlar.

2. Özel bir düzenleme yoksa başvuru süresi, anılan belgelerin kaybolduğunun veya hasar gördüğünün öğrenildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde.

3. Eğer sağ ise bizzat mükellef veya yetkili vekili, sağ değil ise veraset ilamıyla herhangi bir mirasçı ya da yetkili vekili tarafından başvuru yapılabilir.

BAĞIŞ VE YARDIMLARIN VERGİDEN DÜŞÜLMESİ

Depremzedelere yapılan yardımları teşvik etmek amacıyla belirli bağış ve yardımlar vergi matrahından indirilebilir.

Resmi yardım komitelerine makbuz karşılığı yapılan bağışlar, gelir vergisi uygulamasında doğrudan gider yazılabilir.

Kızılay'a, belediyelere, kamu idarelerine veya okul/sağlık tesisi inşası için yapılan nakdi bağış ve yardımlar, yıllık beyannamede bildirilecek gelirden indirilir.

YASAL UYARI

Bu Rehber, “Afet Hukukunun Mevcut Durum Analizi ile Depremzedelerin Hukuk Okuryazarlığının Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Etkilerinin Ölçülerek Afet Hukuku Mevzuatının Anlaşılabilirliğinin Dijital Platformlar Aracılığıyla Yaygınlaştırılması” başlıklı ve 323K124 numaralı TÜBİTAK 1001 ÇABA projesi kapsamında, afetlerden etkilenen kişilerin hakları ve başvurabilecekleri hukuki yollar hakkında genel bilgilendirme ve farkındalık oluşturma amacıyla hazırlanmıştır. Rehberin hazırlanmasında, Türkiye Barolar Birliği tarafından yayımlanan Depremzedeler İçin Hukuk Rehberi’nin 2023 tarihli gözden geçirilmiş 3. baskısı temel kaynaklardan biri olarak kullanılmış; ilgili bilgiler projenin amacı, kapsamı ve hedef kitlesi doğrultusunda yeniden ele alınmış ve gerektiği ölçüde güncellenmiştir. Bununla birlikte bu Rehber, Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanmamış veya onaylanmamıştır. Rehberde yer alan açıklamalar, yayımlandığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat ile mevcut idari ve yargısal uygulamalar esas alınarak hazırlanmıştır. Bu bilgiler genel nitelikte olup hukuki görüş, hukuki danışmanlık veya avukatlık hizmeti teşkil etmez ve somut olayın özelliklerine göre yapılması gereken hukuki değerlendirmenin yerine geçmez. Okuyucuların, hak kaybına uğramamak için gerekli hâllerde bir avukata, ilgili baronun adli yardım bürosuna veya yetkili kurum ve kuruluşlara başvurmaları önerilir. Mevzuat, başvuru süreleri, yetkili merciler, iletişim bilgileri ve idari uygulamalar zaman içerisinde değişebilir. Özellikle afet ve acil durumlarda güncel bilgi ve yönlendirmeler için ilgili kamu kurumlarının resmî açıklamaları takip edilmelidir. Bu Rehber; acil yardım, sağlık, güvenlik, arama ve kurtarma hizmetlerinin yerine geçmez. Rehberde yer alan bilgilerin kullanılmasından veya bu bilgilere dayanılarak işlem yapılmasından doğabilecek doğrudan ya da dolaylı sonuçlardan proje yürütücüsü, proje ekibi ve İnönü Üniversitesi sorumlu tutulamaz. Bu Rehberde yer alan görüş ve değerlendirmeler proje ekibine ait olup TÜBİTAK’ın kurumsal görüşlerini yansıtmaz. Rehberden, kaynak gösterilmek ve içeriğin anlamı değiştirilmemek kaydıyla, kişisel ve ticari olmayan amaçlarla yararlanılabilir.